

Yaratıcılık ve Yaratıcı Düşünme Kavramlarının Tanımı Üzerine Bir Araştırma

An Investigation on the Definitions of the Creativity and Creative Thinking Concepts

Prof. Dr. Kani ÜLGER

ORCID: 0000-0001-7435-175X ◆ Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar
Eğitimi Bölümü, Öğretim Üyesi ◆ kulger@gmail.com

Özet

“Yaratıcılık” ve “yaratıcı düşünme” terimleri sanat alanından başka diğer alanlarda da kullanılagelen terimlerdir. Bununla birlikte, farklı bir düşünme biçimi olan *yaratıcı düşünme* ile çok boyutlu farklı bir etkinlik olan *yaratıcılık* konusunda her alana uyan bir tanımının olmadığı ve mevcut tanımlarda da halen bir uzlaşma olmadığı görülmektedir. İlgili alanyazın uzmanları konu hakkında çeşitli görüşler öne sürmelerine rağmen, yaratıcılık ve yaratıcı düşünme terimlerinin genel bir tanımı olmadığı için bu durum sözü edilen terimler bakımından kavram oluşturmada sorun oluşturmaktadır. Oldukça yaygın bir kullanıma sahip olan bu terimlerin doğru ve yerinde kullanılabilmesi, doğru kavram oluşturabilmesi için genel tanımlarının açıklığa kavuşturulması gerekmektedir.

Bu araştırmanın amacı, yaratıcılık ve yaratıcı düşünme terimlerinin mevcut tanımlarından yola çıkarak, ortak bir payda arayışı içinde, genel tanımlara ulaşmak olacaktır. Bu amaçla araştırma sorusu şöyle belirlenmiştir: “Yaratıcılık ve yaratıcı düşünme terimlerinin tüm alanları kapsayan temel bir kavram oluşturmasını sağlayacak genel bir tanımı nasıl olabilir?” Bu araştırma nitel yöntemde betimsel tarama modelinde oluşturulmuş bir çalışmadır. Elektronik veritabanında yaratıcılık ve yaratıcı düşünme anahtar kelimeleriyle tarama yapılmıştır. Ulaşılan kaynaklar doküman analizi ile incelenmiştir. İlgili dokümanlara ayrıca içerik analizi uygulanmıştır.

Araştırmanın bulguları açısından, yaratıcılık tanımının ortak paydaları olarak; *yenilik*, *kullanışlılık* ve *özgünlük* nitelikleri ortaya çıkarılmıştır. Yaratıcı düşünme tanımının ortak paydaları ise; *problem çözme* ve *farklı düşünme* olduğu bulunmuştur. Buna göre; genel anlamda yaratıcılığı; yeni ve özgünlük içeren bir problem çözme eylemi sayesinde kullanışlı, faydalı bir düşünme ya da ürün ile sonuçlanan süreç olarak tanımlamak mümkündür. Yaratıcı düşünme ise; farklı düşünme yoluyla bir problemi çözme etkinliği olarak genel bir tanıma ulaşılabilir. Araştırma sonucunda, ilgili bulgular ve buna bağlı tanımlar uyarınca, yaratıcı düşünme kavramının yaratıcılık kavramına temelden bağlı olduğu ortaya konulmuştur. Dolayısıyla, kavram olarak yaratıcılığın daha kapsayıcı üst bir kavram olduğu, yaratıcı düşünmenin ise yaratıcılık kavramına bağlı nispeten yeni bir kavram olduğu ileri sürülebilir.

Anahtar Sözcükler: Yaratıcılık, Yaratıcı Düşünme, Özgünlük.

Extended Abstract

Creativity and creative thinking can be used in almost every area, the same as in art. However, in contrast to being known mostly, creativity and creative thinking have not been used just in the art field, and terms can be used in other areas such as education, social sciences, psychology, etc. Creative thinking has a multiway form; therefore, it only fits in some areas. There has yet to be any consensus on current definitions of creative thinking as a different way of thinking and creativity as a multiway activity. Therefore, there is a need for a valid general definition of these terms. The present situation in the literature needs help regarding the term concepts for creativity and creative thinking. Although prominent scholars forwarded their views about these terms, unfortunately, this situation cannot help produce any concept regarding creativity and creative thinking. Thus, it is most important to have a thorough concept of these terms and their definitions because of their use in wide of large areas. While creativity and creative thinking have complex processes, there could be fit and common or general definitions of these terms for each area. In contrast, they are using these terms as the present concepts could be wrongly

understood because these terms do not have general definitions, and these terms may be used sometimes instead of each one insufficiently.

This study aimed to probe standard features in the definitions of creativity and creative thinking terms by presenting definitions in the literature. With this aim, the source documents were analyzed in terms of the definitions of creativity and creative thinking terms after they reviewed the related literature with keywords such as creativity and creative thinking. In this way, it might be possible to arrive at a consensus about the general definitions of these terms that are valid for each area. Thus, the research question was: "How can the general definitions of creativity and creative thinking terms be constructed for the basic concepts that cover all areas?"

This study used the qualitative method through descriptive technique. Thus, the terms creativity and creative thinking were reviewed as keywords in the Google Scholarship electronic database. This database scanned these keywords in both the Turkish and English languages. This scan in the literature about creativity and creative thinking terms lasted between 2003 and 2023. Thus, this study reached 38 and 35 documents, respectively, in Turkish sources. In the English source, 27 and 37 documents about the exact terms corresponded. There were 73 documents from Turkish sources, while 64 were from English sources. In sum, this study reached 137 documents from both Turkish and English sources. All these documents were analyzed using the document analysis technique. In terms of including definitions of these terms, such documents were also implemented in content analysis.

At the end of the data analysis, the categories of definitions of the creativity term were determined in Turkish and English sources, with novelty, usefulness, and originality as standard features. Regarding creative thinking, the categories of "Problem-Solving" and "Different Thinking" were determined in Turkish and English sources. Accordingly, the definition of creative thinking, in general, revealed that a problem-solving process could involve thinking differently. In contrast, the definition of creativity generally refers to the process that ends with functional thinking or a product that includes novelty and problem-solving.

Consequently, it was revealed in this study that novelty, usefulness, and originality can be used in the general definition of the term creativity. Therefore, creativity may be defined as a process that can result in a beneficial idea or product through a problem-solving activity that includes innovation and originality. In terms of creative thinking, this study found that: "Problem-Solving" and "Different Thinking" can be used in the general definition of creative thinking. That is, creative thinking is a process that begins with different ways of thinking about a problem, and this way, creative thinking may result in problem-solving activity through different ways of thinking. At this point, it can be put forward that the term creativity includes both thinking and activity, while creative thinking contains just thinking at the beginning of the process. Therefore, it can be said that creativity is a covered activity, more than creative thinking, during the process. In other words, creative thinking may have thinking processes, whereas creativity contains both thinking and practice. However, both concepts of creativity and creative thinking can also be claimed in the frame of their definitions made by the present study, which these terms focus on a similar aim, such as solving a problem.

Keywords: Creativity, Creative Thinking, Originality.

Giriş

"Yaratıcılık" ve "yaratıcı düşünme" terimleri genellikle sanat alanına özgü kavramlar olarak ele alınmakla birlikte, bu terimlerin esasında sanattan başka diğer alanlarda da kullanıldığı bilinmektedir. Bilimsel olarak, Onur ve Zorlu (2017, s. 1537), yaratıcılığın ilk olarak felsefenin konusu olduğunu, sonraları güzel sanatlar da dâhil olmak üzere diğer alanların da (eğitim, sosyal bilimler ve psikoloji gibi) konu hakkında fikir ürettiği bir kavram oluştuğunu belirtmektedir. Tarihsel bakımdan yaratıcılığın insanların mağara duvarlarına yaptıkları resimlere kadar uzanmakla beraber, yaratıcılık antik dönemden bu yana insanların farklı malzemeleri kullanarak, süsleme ve desen yoluyla yaratıcı becerilerini sergilediği (Bilvar ve Uslu, 2024, s. 117), oldukça köklü bir tarihe sahiptir. Yaratıcı düşünme ise yaratıcılık terimine göre daha yeni bir kavramdır. Yaratıcılığın bilişsel alanını çağrıştıran yaratıcı düşünme kavramının tanımı da bir biçimde yaratıcılık tanımından beslendiği ileri sürülebilir. Bununla birlikte, Onur ve Zorlu'ya göre; yaratıcılığın tanımlanması güçtür. Gür, Meissner ve Kandemir (2006, ss. 66-67) ise, birçok tanım yapılmasına karşın, yaratıcılığın son derecede karmaşık bir olay olmasından

kaynaklı olarak, yaratıcı düşünmenin de standardize edilmiş bir tanımının olmadığını belirtmektedir. Dolayısıyla, çok boyutlu bir etkinlik olan yaratıcılık ile yaratıcılıktan beslenen farklı bir düşünme biçimi olan yaratıcı düşünmenin hali hazırda, hemen her alana kolayca uyan bir tanımının olmadığı görülmektedir. Diğer yandan, *yaratıcılık* ve *yaratıcı düşünme* terimlerinin bazen birbiri yerine kullanılması kavram kargaşasına yol açmaktadır. Alanyazında tanımlar üzerinde bir uzlaşma olmaması nedeniyle ilgili terimlerin birbiri yerine kullanılmasının önüne geçilememektedir. *Yaratıcılık* ve *yaratıcı düşünme* terimlerinin farklı alanlarda birbiri yerine kullanılması ise anlam kaybına neden olmaktadır. Alanyazında bu sorunu aşmanın en önemli yolu, bu terimlerin tanımları üzerinde geniş bir uzlaşma arayışına girişmek olacaktır. Bu türden bir uzlaşmanın sağlanması ise, ilgili terimlerin tanımları üzerinde ortak payda(lar) arayışıyla mümkün olabileceği ileri sürülebilir.

Yaygın kullanım biçimiyle *yaratıcılık* ve *yaratıcı düşünme* terimlerinin birbiri yerine kullanım amaçları benzer olsa da esasında bu iki terimin amaca giden yolları birbirinden farklıdır. Buna karşın, yaygın kullanımda bu ayrıma dikkat edilmemesi yani, her iki terimin birbiri yerine kullanımı, bu terimlerin kavram oluşumunu da olumsuz etkilemektedir. Bu nedenle mevcut çalışma, ilgili terimlerin tanımlarını araştırarak, ortak bir payda arayışı içinde olacaktır. Saracaloğlu ve diğ.'nin (2014, s. 71) belirttiği gibi, yaratıcılık konusunda yeni araştırmalara gereksinim vardır. Bu araştırma kapsamında, *yaratıcılık* ve *yaratıcı düşünme* terimlerinin mevcut tanımlarındaki ortak payda ya da paydalar belirlenerek, kapsayıcı tanımlar geliştirilmeye çalışılacaktır.

Amaç

Bu araştırma, “yaratıcılık” ve “yaratıcı düşünme” terimlerinin geniş kesimlerde gözlemlendiği biçimiyle, birbiri yerine kullanımındaki kavram kargaşasının önüne geçebilmek için, ilgili terimlerin genel tanımlarının ilgili alanyazına dayalı olarak oluşturulmasını amaçlamaktadır. Dolayısıyla bu araştırmada, ilgili terimler hakkında tüm alanları kapsayacak ortak bir temel tanım arayışı içinde olunacaktır. Bu amaçla, literatürde ilgili konu başlıklarındaki kaynak dokümanlar tarandıktan sonra, yaratıcılık ve yaratıcı düşünme terimlerinin hali hazırdaki tanımları incelenerek, her alan için geçerli olacak ortak bir tanım belirlenmeye çalışılacaktır. Buna göre, araştırma soruları şöyle düzenlenmiştir:

Birinci araştırma sorusu: “Yaratıcılık teriminin tüm alanları kapsayan, temel bir kavram oluşturmasını sağlayacak genel bir tanımı nasıl olabilir?”

İkinci araştırma sorusu: “Yaratıcı düşünme teriminin tüm alanları kapsayan, temel bir kavram oluşturmasını sağlayacak genel bir tanımı nasıl olabilir?”

Yöntem

Bu araştırmada nitel yöntem kullanılmıştır. Araştırma deseni ise betimsel tarama modelindedir. Bu araştırmada incelenen konular hakkında herkese açık bir platform olan *Google Akademik* veri tabanında “yaratıcılık” ve “yaratıcı düşünme” anahtar kelimeleriyle, 2003-2023 yıllarını kapsayan dokümanlar taranmıştır. Ayrıca, *Google Scholarship* veri tabanında İngilizce “creativity” ve “creative thinking” anahtar kelimeleriyle mevcut tarama genişletilmiştir. *Yaratıcılık* ve *yaratıcı düşünme* anahtar kelimeleriyle yapılan taramalarda, sözü edilen yıllar açısından, Türkçe kaynaklarda yaratıcılık konusunda 38 adet dokümana, *yaratıcı düşünme* konusunda ise 35 dokümana ulaşılmıştır. *Yaratıcılık* konusundaki dokümanlardan 16 adedinde yaratıcılık tanım bilgisi saptanırken, yaratıcı düşünme konusunda dört dokümanda tanım içeriği olduğu belirlenmiştir (Tablo 1).

İngilizce “creativity” anahtar kelimesiyle yapılan taramalarda, 2003-2023 yıllarını kapsayan dönemde 27 dokümana ulaşılmış, bunlardan dokuz adedinde tanım bilgisi olduğu saptanmıştır. “Creative thinking” anahtar kelimesiyle yapılan taramalarda ise, 37 dokümana ulaşılmış, bunlardan üçünde tanım bilgisi olduğu görülmüştür (Tablo 2). Toplamda, Türkçe 73 kaynak dokümana ulaşılrken, İngilizce kaynak doküman sayısının 64 olduğu gözlemlenmiştir. Böylece her iki dilde toplam 137 kaynak doküman gözden geçirilmiştir. *Ek-1’de*, bu araştırma kapsamında incelenen yaratıcılık ve yaratıcı düşünme konusunda tanım içeren Türkçe ve İngilizce dokümanlar toplu olarak verilmiştir.

Bu araştırmada ulaşılan dokümanların sınıflandırılması için, “kayıtların kademeli taranması” tekniği uygulanmıştır. Sözü edilen teknikle dokümanın kademeli incelemesi mümkün olabilmektedir (Köroğlu, 2015, s. 66). Bu dokümanların incelenmesi sonucunda bazı kategoriler belirlenmiştir. Türkçe kaynaklarda yaratıcılık tanımı çerçevesinde; “özgün buluş”, “farklılık”, “faydalılık”, “yenilik” ve “problem çözme” kategorileri belirlenirken, yaratıcı düşünme tanımı çerçevesinde, “problem çözme” ve “farklı düşünme” kategorileri saptanmıştır (Tablo 3). İngilizce kaynaklarda ise yaratıcılık tanımı açısından; “yenilik”, “özgünlük”, “kullanışlılık” ve “uygunluk” kategorileri, yaratıcı düşünme tanımlarında da *problem çözme*, *farklı düşünme* ve *kullanışlı (işe yarar) düşünme* kategorileri belirlenmiştir (Tablo 4). Bu belirlenen kategoriler içerik analizine tabi tutulmuştur. İçerik analizi sayesinde ilgili verinin dokümanlarda hangi sıklıkta olduğu (Balci, 2018, s. 225), frekans değerlerinin sayısallaştırılmasıyla (Büyüköztürk ve diğ., 2009, s. 267) mümkün olabilmektedir. İçerik analiz sonuçları Tablo 3 ve Tablo 4’te sunulmuştur.

Bulgular ve Yorum

Türkçe kaynaklarda “yaratıcılık ve yaratıcı düşünme” ile ilgili tanım içeren dokümanlar açısından tanımlayıcı sayısal bilgiler Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. *Yaratıcılık ve yaratıcı düşünme anahtar kelimeleriyle yapılan taramalarda ulaşılan dokümanlar açısından tanımlayıcı sayısal bilgiler.*

Terimler	Yaratıcılık	Yaratıcı Düşünme	Toplam
Ulaşılan doküman sayısı	38	35	73
Tanım içeren doküman sayısı	16	4	20

Tablo 1 incelendiğinde her iki terim, *yaratıcılık* ve *yaratıcı düşünme* açısından ulaşılan dokümanların sayıca birbirine denk olduğu görülmektedir. Buna karşın ilgili dokümanlarda *yaratıcı düşünme* tanım içeriğinin, *yaratıcılık* terimine nazaran nispeten sayıca az olduğu gözlemlenmektedir.

Yaratıcılık ve *yaratıcı düşünme* ile ilgili İngilizce *creativity* ve *creative thinking* anahtar kelimeleriyle yapılan literatür taramasında ulaşılan dokümanlara ait tanımlayıcı sayısal bilgiler Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. *Creativity ve creative thinking anahtar kelimeleriyle yapılan taramalarda ulaşılan dokümanlar açısından tanımlayıcı sayısal bilgiler*

Terimler	Creativity	Creative Thinking	Toplam
Ulaşılan doküman sayısı	27	37	64
Tanım içeren doküman sayısı	9	3	12

Tablo 2 incelendiğinde “creative thinking” teriminin, “creativity” terimine göre ilgili alanda daha fazla dokümanda yer aldığı görülmektedir. Buna karşın, yaratıcılık “creativity” terimi hakkında tanım bilgisi içeren doküman sayısı, yaratıcı düşünme tanım bilgisi içeren doküman sayısına göre, aynı Türkçe kaynaklarda olduğu gibi, sayıca daha fazladır. Bir başka deyişle, Tablo 1 ve Tablo 2’de, Türkçe ve İngilizce kelimelerle yapılan taramalarda, yaratıcılık (creativity) terimi ile ilgili dokümanlarda yaratıcılık tanımının, yaratıcı düşünme tanımı açısından sayıca daha fazla olduğu buna karşın, yaratıcı düşünme (creative thinking) ile ilgili dokümanlarda tanım içeriğinin birbirine denk olduğu görülmektedir. Bu bulgu ilgili alanyazında *yaratıcılık* teriminin tanımına daha sık rastlandığı biçiminde yorumlanabilir. Bu bulgu ayrıca, yaratıcı düşünmenin yaratıcılığa göre daha yeni bir kavram olduğunun göstergesi olarak da değerlendirilebilir. Bununla birlikte, mevcut bulgu aynı zamanda hem Türkçe hem de İngilizce kaynaklarda, yaratıcı düşünme (creative thinking) teriminin tanım açısından ilgili alanyazında daha çok kaynak dokümana ihtiyaç olduğunu göstermesi bakımından önemlidir.

Türkçe ve İngilizce ulaşılan kaynaklarda yaratıcılık ve yaratıcı düşünme tanımları incelenerek, bunlara ilişkin kategoriler belirlenmiştir. Bu kategorilerin ilgili dokümanlarda yer alma sıklığının (frekans) saptanması için, içerik analizi uygulanmış ve bununla ilgili sonuçlar Tablo 3 ile Tablo 4’te sunulmuştur.

Tablo 3. Türkçe Ulaşılan Dokümanlarda Yaratıcılık ve Yaratıcı Düşünme Tanımlarında Belirlenen Kategoriler Açısından İçerik Analizi

Terimler	Yaratıcılık	Yaratıcı Düşünme	F	İlgili dokümanlarda Yaratıcılık ve Yaratıcı Düşünmeyi aynı sözcüklerle tanımlama (Ortak Kategoriler)
Problem çözme		VVV	3	V
Farklı düşünme		VV V	3	
Özgünlük-buluş	V VVV		4	
Farklılık	VVV		3	
Faydalılık	VVVVV		5	
Yenilik	VVVVVVVVV		10	
Problem çözme	VVVVV		6	V

Tablo 3’deki verilere göre, Türkçe kaynaklarda *yaratıcılık* tanımlarında belirlenen kategoriler şunlardır: “Özgünlük-buluş”, “Farklılık”, “Faydalılık”, “Yenilik” ve “Problem çözme”. *Yaratıcılık* teriminin tanımlarında en çok “yenilik” sözcüğüne yer verildiği anlaşılmaktadır (f=10). Bu sözcüğü sırasıyla; “problem çözme” (f=6), “faydalılık” (f=5), “özünlük-buluş” (f=4) ve “farklılık” (f=3) izlemektedir. Buna göre yaratıcılık tanımlarındaki ortak özellik açısından, *yenilik içeren, problem çözen, faydalı, farklı bir buluş* olarak dikkate alınabilir. Tablo 3’deki veriler incelendiğinde, *yaratıcı düşünme* tanımlarında öne çıkan kategoriler: “Problem Çözme” ve “Farklı Düşünme”dir (f=3). Buna göre yaratıcı düşünme, *farklı düşünme yoluyla bir problemi çözme* ortak özelliğinde ortaya çıkan bir düşünce etkinliği olarak değerlendirilebilir. Tablo 3’deki veriler göz önünde bulundurulduğunda, *yaratıcılık* ve *yaratıcı düşünme* tanımlarındaki ortak kategorinin “problem çözme” olduğu anlaşılmaktadır. Buna göre, *yaratıcılık* ve *yaratıcı düşünme* tanımları değerlendirildiğinde ortak payda olarak *problem çözme* görülmektedir.

Tablo 4. İngilizce Ulaşılan Dokümanlarda Yaratıcılık ve Yaratıcı Düşünme Tanımlarında Belirlenen Kategoriler Açısından İçerik Analizi

Terimler	Yaratıcılık	Yaratıcı Düşünme	İlgili kaynaklarda Yaratıcılık ve Yaratıcı Düşünmeyi aynı sözcüklerle tanımlama (Ortak Kategoriler)	F
Problem çözme		√√		2
Farklı düşünme		√		1
Kullanışlı düşünme		√	√	1
Yenilik	√√√√√			5
Özgünlük	√√√√			4
Kullanışlılık	√√√√√√		√	6
Uygunluk	√			1

Tablo 4' e göre, İngilizce dokümanlarda *yaratıcılık* tanımlarında belirlenen kategoriler şunlardır: “Yenilik”, “Özgünlük”, “Kullanışlılık” ve “Uygunluk”. Tablo 4'deki verilerde *yaratıcılık* teriminin tanımında en çok (f=6) “kullanışlılık” sözcüğünün yer aldığı anlaşılmaktadır. Tanımlarda çokça yer alan bu sözcükten başkaca sırasıyla, “yenilik” (f=5) ve “özünlük” (f=4) sözcükleri gelmektedir. Buna göre, İngilizce dokümanlarda yaratıcılık; *yenilik çerçevesinde kullanışlılık ve aynı zamanda özgünlük* içeren bir etkinlik olarak görüldüğü belirtilebilir. *Özgünlük* daha önce bilinen, sıradan düşüncelerden farklı olarak, *yeni* düşünebilme yetisinin bir göstergesidir (Runco ve diğerleri, 2010'dan aktaran Onur ve Zorlu, 2017, s. 1538). Dolayısıyla yaratıcılık tanımında yenilik ve kullanışlılık özelliklerinin öne çıktığı söylenebilir.

Tablo 4'deki veriler incelendiğinde, İngilizce dokümanlarda *yaratıcı düşünme* tanımlarında şu kategorilerin belirgin olduğu anlaşılmaktadır: “Problem Çözme” (f=2), “Farklı Düşünme” (f=1) ve “Kullanışlı Düşünme” (f=1). Buna göre; yaratıcı düşünme, *farklı ama aynı zamanda kullanışlı bir düşünme yoluyla problem çözme biçimi* olarak değerlendirilebilir. Tablo 4'deki verilere göre, *yaratıcılık* ve *yaratıcı düşünme* tanımlarındaki ortak kategorinin “kullanışlılık” olduğu görülmektedir. Böylece, *yaratıcılık* ve *yaratıcı düşünme* tanımları değerlendirilirken ortak paydanın *kullanışlılık* olabileceği üzerinde durulabilir.

Tablo 5. Türkçe ve İngilizce Dokümanlarda Yaratıcılık Tanımlarında Belirlenen Kategorilerin Karşılaştırılması

Türkçe			İngilizce			Ortak paydalar
Terimler	Yaratıcılık	F	Terimler	Creativity	F	
Özgünlük-buluş	√ √√√	4	Özgünlük	√√√√	4	Özgünlük-buluş
Farklılık	√√√	3				
Faydalılık	√√√√√	5	Kullanışlılık	√√√√√√	5	Kullanışlılık-faydalılık
Yenilik	√√√√√√√√√√	10	Yenilik	√√√√√	5	Yenilik
Problem çözme	√√√√√√	6				
			Uygunluk	√	1	

Tablo 5'deki veriler, Türkçe ve İngilizce kaynaklarda *yaratıcılık* tanımlarında ortak paydanın “yenilik”, “kullanışlılık-faydalılık” ve “özünlük” olduğunu göstermektedir. Buna göre yaratıcılık; yenilik ve özgünlük içeren kullanışlı, faydalı bir ürün ya da eylem olarak, değerlendirilebilir.

Tablo 6. Türkçe ve İngilizce Dokümanlarda Yaratıcı Düşünme Tanımlarında Belirlenen Kategorilerin Karşılaştırılması

Türkçe			İngilizce			Ortak paydalar
Terimler	Yaratıcı Düşünme	F	Terimler	Creative Thinking	F	
Kategoriler			Kategoriler			
Problem çözme	√√√	3	Problem çözme	√√	2	Problem çözme
Farklı düşünme	√√√	3	Farklı düşünme	√	1	Farklı düşünme
			Kullanışlı düşünme	√	1	

Tablo 6’da Türkçe ve İngilizce kaynaklarda *yaratıcı düşünme* tanımlarında ortak paydanın “problem çözme” ve “farklı düşünme” olduğu görülmektedir. Buna göre, ‘yaratıcı düşünme farklı düşünme yoluyla bir problem çözme etkinliği’ olarak, nitelenebilir.

Tablo 3 ve Tablo 4 birlikte değerlendirilip Tablo 5 ve Tablo 6 ile karşılaştırıldığında, Türkçe ve İngilizce dokümanlarda *yaratıcılık* teriminin tanımında ortak özelliklerin; “yenilik”, “kullanışlılık-faydalılık” ve “özgünlük” olduğu görülmektedir. Buna karşın, yaratıcı düşünme açısından, “problem çözme” ve “farklı düşünme” ortak özelliklerin öne çıktığı gözlemlenmektedir. Bu noktada ortak bir değerlendirme yapılacak olunursa, *yaratıcılık*; *yeni ve kullanışlı bir etkinlik* olarak ortaya çıkarken, yaratıcı düşünme; *farklı düşünmeye açık bir problem çözme etkinliği* olarak ifade edilebilir. Dolayısıyla yaratıcılık *yeniliğe açık ve işe yarar bir ürünle sonuçlanan eylem* iken, yaratıcı düşünme; *farklı düşünme yoluyla bir problem çözme eylemi* olarak görülebilir.

Tartışma

Bu araştırmada Türkçe ve İngilizce dokümanlarda *yaratıcılık* teriminin tanımlarında belirlenen kategoriler çerçevesinde ortak paydaların; “yenilik”, “kullanışlılık-faydalılık” ve “özgünlük” olduğu ortaya konulmuştur. Dolayısıyla, genel anlamda *yaratıcılık* tanımında yenilik, özgünlük ve kullanışlılığın öne çıkabileceği söylenebilir. Yaratıcı düşünme tanımında ise, “problem çözme” ve “farklı düşünme” ortak özelliklerin baskın olması beklenebilir. Diğer yandan, Tablo 3 incelendiğinde, Türkçe dokümanlarda *yaratıcılık* ve *yaratıcı düşünme* tanımlarında ortak kategori olarak *problem çözme*’nin yer aldığı görülmektedir. *Yaratıcılık* ve *yaratıcı düşünme* terimlerinin birbiri yerine kullanılmasının temelinde bu ortak özelliğin rolü olduğu söylenebilir. Kavram oluşturma açısından ise, mevcut araştırmanın bulgularına dayanarak, yaratıcılık ve yaratıcı düşünme terimleri arasındaki tanım farklılığını açık biçimde ifade etmek gerekirse; Yaratıcılık *farklı-faydalı buluş* içerirken, yaratıcı düşünme problem çözme ve farklı düşünmeyi temsil ettiği ancak, her iki terimin de *problem çözme* ortak özelliğinde temellendiği belirtilebilir.

İngilizce dokümanlar (Tablo 4) incelendiğinde, *yaratıcılık* ve *yaratıcı düşünme* tanımlarında ortak payda olarak *kullanışlı düşünme* ve *kullanışlılık* sözcüklerinin öne çıktığı görülmektedir. Kavram oluşturma perspektifinden bakıldığında ise, yaratıcılık; “yenilik”, “özgünlük” ve “kullanışlılık” içerirken, yaratıcı düşünme; “problem çözme”, “farklı düşünme” ve “kullanışlı düşünme” özelliklerine tabi olduğu görülmektedir ancak, her iki terim de *kullanışlılık* ortak özelliğinde temellenmektedir. Diğer bir deyişle, Türkçe kaynaklarda yaratıcılık ve yaratıcı düşünme *problem çözme* ortak özelliğinde belirirken, İngilizce kaynaklarda her iki terimin *kullanışlılık* ortak özelliğinde öne çıkmaktadır. Türkçe ve İngilizce kaynak

dokümanlardaki ilgili terim tanımlarında ortaya çıkan bu durum, her iki kültürün yaratıcılık ve yaratıcı düşünme terimlerine bakış açısını göstermesi bakımından kayda değerdir. Buna göre, İngilizce dokümanlarda *yaratıcılık* ve *yaratıcı düşünme* terimlerine pragmatist bir bakış açısıyla yaklaşıırken, Türkçe dokümanlarda *yaratıcılık* ve *yaratıcı düşünme* terimlerinin statükocu bir duruma karşı belli bir paradigma değişikliği olarak algılandığı sonucuna varılabilir. Bununla birlikte, hem Türkçe hem de İngilizce dokümanlarda *yaratıcılık* tanımında öne çıkan ortak özelliklerin; “yenilik”, “kullanışlılık-faydalılık” ve “özgünlük” sözcüklerinin öne çıktığı görülmekte (Tablo 5) ayrıca, Türkçe kaynaklarda “problem çözme” özelliğinin de olduğu anlaşılmaktadır (Tablo 3). Buna göre *yaratıcılık*; “yeni ve özgünlük içeren bir problem çözme etkinliği ya da eylemi sayesinde kullanışlı, faydalı bir düşün ya da ürün ile sonuçlanan süreç” olarak tanımlanabilir. Yine hem Türkçe hem de İngilizce dokümanlarda *yaratıcı düşünme* tanımında öne çıkan ortak özellikler ise; “problem çözme” ve “farklı düşünme”dir (Tablo 6). Bu durum Türkçe ve İngilizce kaynak dokümanların ayrı ayrı incelendiği Tablo 3 ve Tablo 4’de açıkça görülmektedir. Dolayısıyla *yaratıcı düşünme*; “farklı düşünme yoluyla bir problemi çözme etkinliği” olarak tanımlanabilir.

Durnacı ve Ültay (2020, s. 78) ile Öncü’nün (2003, s. 222) bildirdiğine göre; *yaratıcı düşünme* sadece bir yeteneği değil birçok yetiyi içerir. Bununla birlikte, yaratıcı düşünmenin en önemli özelliği farklılıktır (Gömlüksiz ve Kan, 2009, s. 41). Özgenel ve Çetin (2017, s. 115), alan yazına dayalı olarak, yaratıcı düşünme ürünün ayrıca, orijinal ve faydalılık özelliklerini de taşıması gerektiğini belirtir. Bu araştırmada hem Türkçe hem de İngilizce dokümanlardaki *yaratıcı düşünme* tanımları açısından ortak payda olarak, *problem çözme* ve *farklı düşünme* sözcükleri ön plana çıkmıştır. Buna göre *yaratıcı düşünme*; farklı düşünme yoluyla bir problemi çözme eylemi sonucunda ortaya çıkan orijinal bir ürün olarak ifade edilebilir. Bu ürünün faydası nispetinde yaratıcı düşünce ürünü olarak değerinin artacağı söylenebilir. Dolayısıyla, bu araştırmanın bulgularının alanyazında yer alan görüşlerle tutarlı olduğu öne sürülebilir.

Bu araştırma sonucunda genel olarak yaratıcılık tanımında yenilik, özgünlük ve kullanışlılık, yaratıcı düşünme tanımında ise; “problem çözme” ve “farklı düşünme” sözcüklerinin ağırlıkla yer aldığı görülmüştür. Bu durum dikkate alındığında, yaratıcılık ile yaratıcı düşünme kavramları arasındaki fark ve ortaklık daha iyi anlaşılabilir. Öncelikle yaratıcı düşünme ile yaratıcılık arasındaki fark açısından her iki terim arasında fikir haliyle eylem arasındaki farka benzer bir süreç olduğu öngörülebilir. Bir başka deyişle, yaratıcı düşünme düşün alanında, yaratıcılık ise eylemde belli olur, denilebilir. Her iki terimin bu bağlamda kavram olarak birbirinden farklılığının yanı sıra, ortak paydalarının sorun/problem çözme odağında olduğu anlaşılmaktadır. Buna göre *yaratıcı düşünme*; farklı düşün yoluyla herhangi bir problemi çözen yapısının zihinsel bir süreçle başlayıp, zihni sürecin eyleme dönüşmesiyle yaratıcılık yani, yeni ve özgünlük içeren bir problem çözme etkinliği ya da eylemi sayesinde kullanışlı, faydalı bir düşün ya da ürün ile sonuçlanan süreç olarak ortaya çıktığı ileri sürülebilir. Bu süreçte yaratıcılık ve yaratıcı düşünme esasında düşünme ve eylem açısından birbirini tamamlayan ve besleyen bir görüngü olarak, sorun çözümede karşılıklı etkileşim içinde olan iki önemli kavram olarak ortaya çıkmaktadır.

Bu araştırmanın sonucunda ortaya konulan bulgular ışığında, yaratıcılık teriminin genellikle bir ürün ile sonuçlanan süreci çağrıştırdığı dolayısıyla, kavram olarak eylem ve ürüne atıf yapan yönünün güçlü olduğu ifade edilebilir. Bununla birlikte *yaratıcılık* hem düşün hem de eylem içermesine karşın, *yaratıcı düşünme* başlangıçta sadece düşün aşamasında temellendiği için kavram olarak öncelikle zihni alanı çağrıştıırır. Bu nedenle yaratıcılık terimini, yaratıcı düşünmenin eyleme geçmiş biçimi olarak değerlendirmek mümkündür. Bu durumda, eğer yaratıcı bir fikir eyleme geçmez ise, yaratıcı düşünme olarak nitelenebilir. Ancak, yaratıcı düşünme eyleme geçip, bir ürün ile sonuçlanırsa, yaratıcılık olarak

değerlendirilmesi olasıdır. Bu durum, her iki kavramın birbirine geçirgenliğinin yüksek bir seviyede olduğunu göstermesi bakımından kayda değerdir.

İlgili alan yazına dayalı olarak, Arslan (2013, s. 20), bu araştırmanın çıkarsamalarına benzer biçimde, yaratıcılık ile yaratıcı düşünmenin tanımlarının birbirinden farklı olduğunu ancak, yaratıcılığın hem zihinsel hem de performans yönü olduğunu, yaratıcı düşünmenin ise sadece zihinsel yönü içerdiğini belirtmektedir. Yine, ilgili alanyazında yaratıcı düşünme terimi daha çok zihinsel etkinliklerle ilgili görülürken, yaratıcılığın bilişsel ve uygulama içeren süreçleri çağrıştırdığı vurgulanmaktadır (Demirel, 2005'den aktaran Özerbaş, 2011, s. 676). Yaman ve Yalçın (2005, s. 44) bu durumu destekler biçimde, yaratıcı düşünmeyi bilinçli bilişsel bir süreç olarak açıklamaktadır. Buna karşın, Karabey ve Yürümezoğlu (2015, s. 89) yaratıcılığın temel sonucunun bir ürün olduğunu ancak bu ürünün sadece fiziksel bir ürün değil aynı zamanda bir düşün olabileceğini belirtmektedir.

Bu araştırmanın bulguları dikkate alındığında, yaratıcılık kavramı yaratıcı düşünmeyi de kapsayan üst bir kavram olduğu ifade edilebilir. İster eylemde ister düşünme biçiminde oluşsun, yaratıcılık ve yaratıcı düşünmenin birbiriyle etkileşim içinde olduğu, farklı düşünme yoluyla karşılaşılan bir problemi çözerek, yenilik, özgünlük ve kullanılabilirlik içeren yegâne düşün ya da ürünün ortaya konulması biçiminde sonuçlanan bir süreç olduğu belirtilebilir. Buna göre *yaratıcılık*; eylem ve ürünü içeren bir süreç olarak, yaratıcı düşünmeyi de kapsayan, farklı düşünme, problem çözme, yenilik, özgünlük ve kullanılabilirlik ortak paydasında bir kavram olarak temellendiği değerlendirilebilir. Dolayısıyla yaratıcılık; sıra dışı bir problem çözme eylemi sayesinde yeni ve özgünlük içeren, kullanışlı bir düşün ya da ürün ile sonuçlanan süreç olarak yaratıcı düşünmeyi de kapsamaktadır. Bu sürecin sağlıklı bir biçimde sonuçlandırılabilmesi için, Tezci ve Gürol'a (2003, s. 54) göre; bireyleri sınırlandırmayan, onların motivasyonlarını harekete geçiren, değerlendirme açısından yargılayıcı olmayan, merak uyandırılan esnek çevrelere ihtiyaç vardır.

Sonuç

Bu araştırmada, *yaratıcılık ve yaratıcı düşünme* terimleri hakkında tüm alanları kapsayacak ortak bir temel tanım arayışı amaçlanmıştır. Bu amaca göre belirlenen araştırma soruları şöyle düzenlenmiştir: “Yaratıcılık teriminin tüm alanları kapsayan, temel bir kavram oluşturmasını sağlayacak genel bir tanımı nasıl olabilir?” ve “Yaratıcı düşünme teriminin tüm alanları kapsayan, temel bir kavram oluşturmasını sağlayacak genel bir tanımı nasıl olabilir?” Sözü edilen araştırma sorularına yanıt bulabilmek için bu çalışma betimsel tarama modelinde gerçekleştirilmiştir. Böylece literatür taramasıyla araştırma konusu ile doğrudan ilgili ulaşılan dokümanlara içerik analizi uygulanmıştır. Bu analiz sonucunda, Türkçe dokümanlarda *yaratıcılık ve yaratıcı düşünme* tanımlarındaki ortak özelliğin “problem çözme” olduğu bulgusuna ulaşılan, İngilizce kaynaklarda aynı türden incelemede ortak özellik olarak “kullanılabilirlik” sözcüğü öne çıkmıştır. Bununla birlikte, hem Türkçe hem İngilizce dokümanlarda *yaratıcılık* tanımlarında ortak paydaların “yenilik”, “kullanılabilirlik-faydalılık” ve “özgünlük” olduğu ortaya konulmuştur. Buna karşın, her iki dildeki kaynaklarda *yaratıcı düşünme* tanımı açısından ortak paydaların “problem çözme” ve “farklı düşünme” olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Bu bulgulardan yola çıkarak, sözü edilen ortak özellikler birlikte değerlendirildiğinde, *yaratıcılık ve yaratıcı düşünme* hakkında araştırma problemleri çerçevesinde genel bir tanıma ulaşılabilmektedir. Buna göre, birinci araştırma sorusuna yanıt olarak, *yaratıcılık* tanımı; “yeni ve özgünlük içeren bir problem çözme etkinliği ya da eylemi sayesinde kullanışlı, faydalı bir düşün ya da ürün ile sonuçlanan süreç” olarak ifade edilebilir. İkinci araştırma sorusuna yanıt açısından *yaratıcı düşünme*; “farklı düşünme yoluyla bir

problemi çözme etkinliği” olarak tanımlanabilir. Bu tanımlar dikkate alındığında, her iki terim hakkında kavram oluşturmanın temellerinin ortaya çıktığı ileri sürülebilir.

Bu araştırma sonucunda ulaşılan tanımlar çerçevesinde yaratıcılık terimi, düşün, eylem ve ürünü içeren bir süreç olarak yaratıcı düşünmeyi de içeren temel bir terim olduğu ortaya konulmuştur. Bu sonuca göre, yaratıcılık terimi kavram olarak yaratıcı düşünmeyi de kapsayan bir konumdur. Her iki terim için, süreç açısından bir değerlendirme yapılacak olunursa, *yaratıcı düşünme* zihinsel etkinlik olarak farklı düşünme ve problem çözme özellikleriyle sürece katkı verirken, *yaratıcılık* eylem açısından sürece katkısı somut biçimde ürün ya da fikir ile kendini gösterebilir. Bununla birlikte, yaratıcı süreç ister eylemde isterse zihinde başlasın, yaratıcılık ve yaratıcı düşünme kavramlarının etkileşimiyle ilgili sürecin yeni bir düşün ya da ürünle sonuçlanması beklenmelidir. Diğer yandan, ilgili alanyazında *yaratıcılık* tanımının *yaratıcı düşünme* terimine göre daha fazla yer alması (Tablo 1 ve Tablo 2), *yaratıcılık* teriminin yaratıcı düşünmeyi açıklamada temel bir yaklaşım olarak ele alınabileceğini göstermesi bakımından kayda değer bir bulgu olduğu söylenebilir. Buna göre, gelecek çalışmalarda *yaratıcı düşünme* teriminin, *yaratıcılık* terimi tanımlanmadıkça açıkça kavranamayacağı savının araştırılması önerilebilir.

Kaynakça

- Arslan, A. (2013). *Modellemeye dayalı fen öğretiminin ilköğretim öğrencilerinin anlama, hatırd tutma, yaratıcılık düzeyleri ile zihinsel modelleri üzerine etkisi* [Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü]. <http://acikerisim.akdeniz.edu.tr/handle/123456789/2112>
- Balcı, A. (2018). *Sosyal bilimlerde araştırma* (13. baskı). Pegem Akademi.
- Bilvar, H. & Uslu, Ö. (2024). Tekstil baskı desenlerinde renk ögesi üzerine bir araştırma (1960-1970). *Uluslararası İnsan ve Sanat Araştırmaları Dergisi*, 9(2), 114-139. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.11672712>
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. & Demirel, F. (2009). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Pegem Akademi
- Durnacı, Ü. & Ültay, N. (2020, 78). Sınıf öğretmeni adaylarının eleştirel ve yaratıcı düşünme eğilimleri. *Turkish Journal of Primary Education (TUJPED)*, 5(2), 75-97.
- Gömlüksiz, M. N. & Kan, A. Ü. (2009). Sosyal bilgiler dersi öğretim programının eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme ve girişimcilik becerilerini kazandırmadaki etkililiğinin belirlenmesi (Diyarbakır ili örneği). *Fırat Üniversitesi Doğu Araştırmaları Dergisi*, 8(1), 39-49.
- Gür, H., Meissner, H. & Kandemir, M. A. (2006). Yaratıcılık ve matematik eğitimi. *İlköğretim Online*, 5(1), 65-72.
- Karabey, B. & Yürümezoğlu, K. (2015). Yaratıcılık ve üstün yetenekliliğin bazı zekâ kuramları açısından değerlendirilmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, (40), 86-107.
- Koroğlu, S. A. (2015). Literatür taraması üzerine notlar ve bir tarama tekniği. *GiDB Dergi*, (1), 61-69.
- Onur, D. & Zorlu, T. (2017). Yaratıcılık kavramı ile ilişkili kuramsal yaklaşımlar. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 6(3), 1535-1552.

- Öncü, T. (2003). Torrance yaratıcı düşünme testleri-şekil testi aracılığıyla 12-14 yaşları arasındaki çocukların yaratıcılık düzeylerinin yaş ve cinsiyete göre karşılaştırılması. *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Dergisi*, 43(1), 221-237.
- Özerbaş, M. A. (2011). Yaratıcı düşünme öğrenme ortamının akademik başarı ve bilgilerin kalıcılığa etkisi. *GÜ, Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31(3), 675-705.
- Özgenel, M. & Çetin, M. (2017). Marmara yaratıcı düşünme eğilimleri ölçeğinin geliştirilmesi: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 46, 113-132, DOI: 10.15285/maruaebd.335087
- Saracaloğlu, A. S., Gündoğdu, K., Altın, M., Aksu, N., Kozağaç, Z. B. & Koç, B. (2014). Yaratıcı düşünme becerisi konusunda 2000 yılı ve sonrasında yayımlanmış makalelerin incelenmesi. *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5(2), 62-74.
- Tezci, E. & Gürol, A. (2003). Oluşturmacı öğretim tasarımı ve yaratıcılık. *The Turkish Online Journal of Educational Technology – TOJET*, 2(1), 1303-6521.
- Yaman, S. & Yalçın, N. (2005). Fen bilgisi öğretiminde probleme dayalı öğrenme yaklaşımının yaratıcı düşünme becerisine etkisi. *İlköğretim-Online*, 4(1), 42-52.

Çatışma Beyanı

Makalenin herhangi bir aşamasında maddi veya manevi çıkar sağlanmamıştır.

Yayın Etiği Beyanı

Bu makalenin planlanmasından uygulanmasına, veri toplanmasından veri analizine kadar tüm süreç boyunca "Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi" kapsamında belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümünde yer alan "Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler" başlığı altında belirtilen eylemlerin hiçbiri gerçekleştirilmemiştir. Bu araştırmanın yazım sürecinde bilimsel, etik ve atıf kurallarına uyulmuştur. Toplanan verilerde herhangi bir değişiklik yapılmamıştır. Bu çalışma değerlendirme için başka bir akademik yayın ortamına değerlendirme için gönderilmemiştir.

Ek-1 Yaratıcılık ve yaratıcı düşünme konusunda tanım içeren Türkçe ve İngilizce dokümanlar

Dokümanlar Kategoriler	İlk yazar ve yayın yılı	Makale Kısa başlık	Lisansüstü tez başlık	İnternet metin başlık	Kitap başlık
Yaratıcılık	L. Ağıluç 2013	Sanat Yaratıcılık Bağlamında İnsan ...	-	-	
	H. Aktamış 2007	Bilimsel süreç becerileri ile bilimsel yaratıcılık ...			
	M. Aydın 2009		Sorun çözme becerisi ile yaratıcılık ...		
	M. T. Bender 2006		Resim-iş eğitimi öğrencilerinde duygusal zeka ...		
	Z. Çakır 2019	Montessori Yaklaşımı Temelli STEM etkinliklerinin ...			
	N. Çeliköz 2017	Okul öncesi dönem 5-6 yaş çocuklarının yaratıcılık ...			

	D. Dinçeli, 2020	Yaratıcılık ve sanat			
	M. Y. Erdoğan 2006	Yaratıcılık ile öğretmen davranışları ve ...			
	E. Kanlı 2017	Üstün yetenekli öğrencilerin bilimsel yaratıcılık düzeyleri, cinsiyet ve ...			
	A. Kara 2007	Okul öncesi dönemde 5-6 yaş grubu çocukların yaratıcılık ...			
	R. Koçak 2012	Üstün yetenekli öğrencilerin duygusal zekâ ve yaratıcılık ...			
	Z. Maçkılı 2014	Yaratıcılık ve iki ...			
	G.K. Önal 2011	Yaratıcılık ve kültürel bağlamda...			
	F. Şahin 2014	Yaratıcılık-zekâ ilişkisi..			
	S. Zeytun 2010		Okul öncesi öğretmenliği öğrencilerinin yaratıcılık ...		
	E. Tok 2008		Düşünme becerileri eğitimi programının okul öncesi öğretmen..		
	P. Bronson 2010			The creativity crisis	
	D. Dumas In press	Using a model of domain learning to understand ...			
	B. Gaut 2010	The philosophy of creativity			
	V. P. Glăveanu 2018	Educating which creativity?			
	J. G. Gomez 2007	What do we know about creativity?			
	A. E. Green 2023	The process definition of creativity			
	K-H. Lee 2005	The relationship between creative thinking ...			
	M. A. Runco 2012	The standard definition of creativity			
	P. Sarkar 2011	Assessing design creativity			
Yaratıcı Düşünme	S. Eskidemir Meral 2019	Okul öncesi öğretmenlerinin yaratıcı düşünme ...			
	A.S. Saracaloğlu 2014	Yaratıcı düşünme becerisi konusunda 2000 yılı ve sonrasında ...			
	M. Temizkan 2011	Türkçe öğretiminde yaratıcı düşünmeyi geliştirme ...			
	K. Yenilmez 2007	Öğretmen davranışlarının yaratıcı düşünme ...			
	A. P. Allen 2011	A dual process account of creative thinking			
	K. He 2017			A theory of creative thinking	
	E. Hong 2010	Creative thinking ability: domain ..			
Toplam			26	4	1 1